

Remissvar angående Ett oberoende public service för alla – nya möjligheter och ökat ansvar, SOU 2018:50

Sammanfattning

PTS välkomnar förslaget om en mer sammanhållen och ändamålsenlig reglering av public serviceuppdraget. Det är viktigt att en ny reglering är teknikneutral och långsiktigt hållbar. Det bör därför i god tid innan den tillståndperiod som följer efter nästa tillsätts en utredning som ser över distributionsfrågan. Med tanke på den tekniska utvecklingen och förändrade konsumtionsmönster framstår en kommande tillståndperiod om åtta eller tio år som lång.

Ett beslut från regeringen angående marksänd digitalradio vore önskvärt. Parallella sändningar av ljudradio i 87,5-108 MHz och i 174-240 MHz innebär ett ineffektivt utnyttjande av spektrum och dubbla kostnader för distribution.

Fler organisationer bör ingå i dialogen kring erbjudandet av innehåll som är tillgängligt för personer med funktionsnedsättning samt olika plattformars tillgänglighet så att plattformarna inte utestänger användare på grund av bristande tillgänglighet. Publicering på andra på andra plattformar än public service bolagens egna kan i vissa fall vara en fördel för personer med funktionsnedsättning. I extrema nyhetslägen är det väsentligt att nyheter på teckenspråk når användare både i marknätet och via internetplattformar. Det kan finnas behov av teckenspråkstolkning även av VMA.

Slutligen kan det ifrågasättas om PTS är rätt instans för remiss- och samrådsförfarande med MPRT när det gäller förhandsprövning.

PTS synpunkter

PTS har enligt 1 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post-och telestyrelsen ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation. Enligt 4 § p 2 och p 4 i förordningen med instruktion för PTS har PTS även till uppgift att svara för att möjligheterna till radiokommunikation och andra användningar av radiovågor utnyttjas effektivt samt främja en effektiv konkurrens.

PTS har också ett särskilt ansvar för genomförandet av de funktionshinderspolitiska målen inom sin sektor. PTS har bland annat i uppdrag av regeringen att se till att viktiga tjänster inom områden som telefoni, internet och post finns tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

PTS lämnar med utgångspunkt från myndighetens ansvarsområde följande synpunkter på slutbetänkandet av parlamentariska public service-kommittén, Ett oberoende public service för alla – nya möjligheter och ökat ansvar (SOU 2018:50).

PTS lämnar sina synpunkter i enlighet med betänkandets avsnittsindelning.

Avsnitt 3.3.1 Hur uppdraget ska ges under nästa tillståndsperiod

I likhet med Kommittén är det PTS uppfattning att den tekniska utvecklingen och konsumtionsmönstren förändras snabbt. Att sätta den kommande tillståndsperioden till åtta eller tio år framstår därför som en lång period, framför allt när det gäller distributionsfrågan.

Det gäller inte minst kravet om att public service-bolagen måste sända sitt innehåll via marknätet. Med en kortare tillståndsperiod blir det möjligt att ta fram en mer sammanhållen och ändamålsenlig reglering tidigare.

Avsnitt 3.5 Reglering på lång sikt och 4.2.5 Distributionsfrågan på lång sikt

PTS välkomnar förslaget om en mer sammanhållen och ändamålsenlig reglering av public serviceuppdraget. Det är idag, med tanke på den tekniska utveckling som skett, inte motiverat att regleringen av public service-bolagen knyts till marknätet. Som framgår av betänkandet krävs dock en grundlagsändring vilket innebär att en ny reglering inte kan vara på plats till nästa tillståndsperiod.

Det är viktigt att en ny reglering är teknikneutral och långsiktigt hållbar. Därför får en sådan inte bara inriktas på att tillhandahållandet av kärnverksamheten via internet ska kunna tillgodoräknas och granskas utan måste vara så generell att även nya distributionssätt ryms om detta blir aktuellt. PTS saknar i utredningen en diskussion om att internetdistribution kan ske såväl via tråd som trådlöst.

Distributionsfrågan kan behöva tas om hand utanför själva regleringen av innehållet i public service-företagens sändningar. Så länge marknätet är aktuellt att använda kommer sändnings- och frekvenstillstånd att behövas för dessa sändningar. Som kommittén påpekar så kan marknätet minska i betydelse på lång sikt och en del av det frekvensutrymme som idag är avsatt för tv istället avsätts för andra typer av tjänster. Det bör därför i god tid innan den tillståndsperiod som följer efter nästa tillsättas en utredning som ser över distributionsfrågan och möjligheterna till ett teknikneutralt uppdrag. I en sådan utredning bör bl.a. marknätets roll och vidare sändningsplikten ses över. Som en naturlig följd av detta bör även säkerhets- och beredskapskrav som ställs på public service-företagen ses över vid samma tillfälle.

4.2.2 Antal programtjänster och andra marknadsrelaterade distributionsfrågor

Digitalradio

Ett beslut från regeringen angående marksänd digitalradio vore önskvärt. Att överlåta frågan till om SR ansöker om sändningstillstånd eller inte har som konsekvens att delar av frekvensutrymmet 174-240 MHz blockeras, även om bolaget inte ansöker om tillstånd.

PTS framförde i sitt remissvar på den förra public service-kommitténs betänkande¹ 2013 att myndigheten stödjer en utveckling av den analoga ljudradion i 87,5-108 MHz genom att fortsätta modifiera planeringsparametrarna för att öka utrymmet för programföretagen och därmed få en effektivare användning av radiospektrum. PTS pekade då på att FM-nätet i större och större omfattning kommer att kunna kompletteras genom att möta en del av efterfrågan genom ljudradio via internet.

Inför att nya tillstånd för analog kommersiell radio skulle utlysas av MPRT under hösten 2017 fick PTS i uppdrag² av regeringen att ta fram en ny frekvensplanering för analog kommersiell ljudradio (FM). Enligt uppdraget skulle frekvensplaneringen främja konkurrens och mångfald på hela radioområdet och ge förutsättningar för en livskraftig kommersiell radio. Frekvensplaneringen resulterade i att det var möjligt att utlysa tre nationella tillstånd och 35 regionala/lokala tillstånd i 21 områden. Tillstånden trädde i kraft 1 augusti 2018. PTS välkomnar denna utveckling.

Parallella sändningar av ljudradio i 87,5-108 MHz och i 174-240 MHz innebär ett ineffektivt utnyttjande av spektrum och dubbla kostnader för distribution. Med tanke på det svaga intresse som, enligt betänkandet, visas från SR:s sida för fortsatta digitalradiosändningar i marknätet och att de kommersiella aktörerna nu köpt tillstånd i FM-näten som möjliggör nationella sändningar samt att dessa aktörer hittills inte tagit sina digitala sändningstillstånd i bruk kan det

¹ SOU 2012:59, Nya villkor för public service

² Ku2016/00937/MF

ifrågasättas om det finns ett intresse från marknaden att investera i digitalradio i marknätet. Det finns dock intresse från Försvarmakten att använda frekvensutrymmet 230-240 MHz.

PTS och MPRT har i gemensamt brev³ riktat till Kulturdepartementet, den 27 april 2018, lyft fram ett antal förutsättningar som behöver klargöras inför nästa tillståndperiod för tv-sändningar för att kunna genomföra återstående frekvensförändringar (till följd av att det s.k. 700 MHz-bandet inte längre används för tv-sändningar) på ett effektivt sätt och med minsta möjliga negativa inverkan för tv-tittarna. För flera av dessa förutsättningar, t.ex. antal programkanaler och deras sändningsformat, har kommittén lagt fram förslag. En återstående fråga är om de tv-sändningar som f.n. sker i frekvensutrymmet 174-216 MHz istället ska distribueras i 470-694 MHz. Den senaste tekniska utvecklingen med nya sändningstekniker gör det möjligt att inrymma nuvarande antal tv-kanaler helt och hållet i 470-694 MHz, utan att också behöva använda frekvensutrymmet 174-216 MHz. Att ha alla tv-sändningarna i 470-694 MHz skulle kunna ge två betydande effekter, sett utifrån ett frekvensanvändningsperspektiv. För det första om digitalradio fortsatt ska sändas kan sändningarna i 230-240 MHz troligen flyttas ned under 230 MHz. Detta skulle i så fall möjliggöra att intresset från Försvarmakten skulle kunna tillgodoses. För det andra om varken digitalradio eller tv sänds i 174-240 MHz töms detta band och bandet skulle långsiktigt kunna öppnas för andra radioanvändningar.

Avsnitt 4.2.5 Distributionsfrågan på lång sikt

Det är av betydelse att utvecklingen mot ett mer teknikneutralt uppdrag sker i dialog med organisationer som representerar personer med funktionsnedsättning i syfte att erbjuda innehåll som är tillgängligt för gruppen samt att de tekniska plattformar som erbjuder tjänsterna är tillgängliga. De organisationer som ingår i dialogen bör då representera personer med fler funktionsnedsättningar än dem som tjänsterna undertextning och teckenspråksöversättning riktar sig till. Detta eftersom det är väsentligt att plattformarna utvecklas för att passa en så bred uppsättning behov som möjligt och inte utestänga användare på grund av bristande tillgänglighet.

Det är även relevant att följa utvecklingen hos den del av befolkningen som inte är digitala, så att även de kan ta del av utbudet av programtjänster.

Avsnitt 4.3.4 Exklusiva publiceringar bör undvikas samt 4.3.5 Publicering av program på andra plattformar

Utifrån ett funktionshinderperspektiv är det rimligt att programinnehåll inte bör tillgängliggöras exklusivt på andra plattformar än public service bolagens egna, såvida public-service-företagen inte regelbundet kontrollerar och säkerställer att plattformarna är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Dock kan

³ Myndigheten för press, radio och tv, dnr.18/01435

publicering även på andra plattformar vara en fördel för vissa personer med funktionsnedsättning.

Avsnitt 5.2.5 Fokus på ljud respektive rörlig bild i nyhetsverksamheten

PTS betonar att förmedling av innehåll även genom text kan underlätta för personer med funktionsnedsättning.

Avsnitt 5.3.7 Nyhetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning

PTS instämmer också i kommitténs bedömning att kravet på SR och SVT att beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning inkluderar deras ordinarie nyhetsverksamhet, men är särskilt viktigt i extrema nyhetslägen. I extrema nyhetslägen är det även väsentligt att nyheter på teckenspråk når användare både i marknätet och via internetplattformar.

Kommittén redogör för att SR och SVT ska sända VMA om en myndighet begär det och att de enligt sändningsvillkoren ska se till att meddelanden ges en lämplig utformning. Vidare beskriver kommittén att sådan utformning skulle kunna innebära utformning för att passa behoven hos personer med funktionsnedsättning, men att det inte är rimligt att kräva teckenspråkstolkning på VMA som i regel är mycket korta meddelanden som skickas ut i akuta lägen utan fördröjning.

PTS menar att det kan finnas behov av teckenspråkstolkning även av VMA-meddelanden. PTS instämmer i att det inte är rimligt att utan fördröjning skicka VMA på teckenspråk, men anser att en kompromiss kan vara möjligt i syfte att så snart som möjligt förmedla meddelandet på teckenspråk. PTS kan dock inte avgöra huruvida ansvaret för att översätta VMA till teckenspråk ska ligga hos SVT, SR eller myndigheter som Polisen, räddningstjänsten eller MSB.

PTS instämmer i kommitténs bedömning att sändningsvillkorets krav på lämplig utformning av VMA-meddelanden skulle kunna innebära anpassning till behoven hos personer med funktionsnedsättning. Ett exempel på hur sådan utformning kan göras är att SVT sänder VMA-meddelandet både i tal och skrift.

Avsnitt 6.5.3 Förhandsprövning efter begäran från berörd intressent

Det kan ifrågasättas om PTS är rätt instans för remiss- och samrådsförfarande med MPRT när det gäller förhandsprövning. Särskilt som kommittén föreslår att förhandsprövning begränsas till nya tjänster inom ramen för den kompletterande verksamheten.

PTS ska enligt myndighetens instruktion, inom ramen för sina uppgifter enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK), verka för att de mål som anges i lagen uppnås. PTS har bl.a. till uppdrag att följa tjänsteutvecklingen

på marknaden för elektronisk kommunikation och att främja konkurrensen inom denna marknad. Enligt 1 kap. 3 § LEK är lagen inte tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster.

Nya tjänster som skulle kunna lanseras inom den kompletterande verksamheten är vad PTS förstår tjänster som skulle kunna påverka andra aktörer på mediamarknaden som t.ex. tidningsutgivare och läromedelsbranschen. Detta är marknader som PTS normalt inte arbetar med eller följer eftersom de som inte omfattas av PTS uppdrag.

Yttrandet har beslutats av stf. generaldirektören Catarina Wretman. I den slutliga handläggningen av ärendet har även chefsjuristen Karolina Asp, avdelningschefen Rikard Englund, enhetschefen Emma Närvä, handläggaren Maria Aust samt handläggaren Lars-Göran Hansson (föredragande) deltagit.

Vid föredragningen närvarade dessutom tf. kommunikationschefen Ann Milton.

